

ISSN 1999-4214 (print)

ISSN 2957-5095 (online)

ЕУРАЗИЯ ГУМАНИТАРЛЫҚ ИНСТИТУТЫНЫҢ

ХАБАРШЫСЫ

ВЕСТНИК

ЕВРАЗИЙСКОГО
ГУМАНИТАРНОГО
ИНСТИТУТА

BULLETIN

OF THE EURASIAN
HUMANITIES
INSTITUTE

№2/2025

Жылына 4 рет шығады
2001 ж. шыға бастаған

Выходит 4 раза в год
Начал издаваться с 2001 г.

Published 4 times a year
Began to be published in 2001

Астана, 2025

Бас редактор **Дауренбекова Л.Н.**
А.Қ. Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институтының доценті,
филология ғылымдарының кандидаты
Жауапты редактор **Алимбаев А.Е.**
А.Қ. Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институтының доценті,
философия докторы (PhD)

Редакция алқасы

Аймұхамбет Ж.Ә.	филология ғылымдарының докторы, профессор, Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Астана, Қазақстан
Ақтаева К.	филология ғылымдарының докторы, профессор, А. Мицкевич атындағы Польша университеті, Познань, Польша.
Әбсадық А.А.	филология ғылымдарының докторы, профессор, А. Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, Қостанай, Қазақстан
Бредихин С.Н.	филология ғылымдарының докторы, профессор, Солтүстік Кавказ федералды университеті, Ставрополь, РФ
Аасланд Е.	философия докторы (PhD), профессор
Гайнуллина Ф.А.	филология ғылымдарының кандидаты, доцент Ә. Бөкейхан атындағы университеті, Семей, Қазақстан
Ермекова Т.Н.	филология ғылымдарының докторы, профессор, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Алматы, Қазақстан
Есиркепова К.Қ.	филология ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, А. Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, Қостанай, Қазақстан
Жүсіпов Н.Қ.	филология ғылымдарының докторы, профессор, Торайғыров университеті, Павлодар, Қазақстан
Каранфил Г.	философия докторы (PhD), профессор, Комрат мемлекеттік университеті, Кишинев, Молдова
Курбанова М.М.	филология ғылымдарының докторы, профессор, Алишер Навои атындағы Ташкент мемлекеттік өзбек тілі мен әдебиеті университеті, Ташкент, Өзбекстан
Қамзабекұлы Д.	ҚР ҰҒА академигі, филология ғылымдарының докторы, профессор, Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Астана, Қазақстан
Құрысжан Л.Ә.	филология ғылымдарының кандидаты, профессор, Ханкук шетелтану университеті, Сеул, Оңтүстік Корея
Онер М.	философия докторы (PhD), профессор, Эгей университеті, Измир, Туркия
Олдфилд А.	Философия докторы (PhD), профессор, Каролина Университеті Каролина, АҚШ
Пименова М.В.	филология ғылымдарының докторы, профессор, Шет ел тілдері институты, Санкт-Петербург, РФ
Сайфулина Ф.С.	филология ғылымдарының докторы, профессор, Қазан федералды университеті, Қазан, Татарстан, РФ
Сенмез О.Ф.	философия докторы (PhD), профессор, Токат Газиосманпаша университеті, Токат, Түркия

Редакцияның мекенжайы: 010009, Астана қ., Жұмабаев даңғ., 4
Телефон/факс: (7172) 561 933; e-mail: eagi.vestnik@gmail.com, сайт: ojs.egi.kz

Еуразия гуманитарлық институтының Хабаршысы.
Меншіктенуші: «А.Қ. Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты»
Қазақстан Республикасы Ақпарат және қоғамдық даму министрлігі Ақпарат комитетінде қайта есепке қойылды. Тіркеу № KZ92VPY00046970 17.03.2022
Басуға 27.06.2025 ж. қол қойылды. Пішімі 60*84 1\8. Қағаз офсеттік Көлемі. БТ.
Таралымы 200 дана. Бағасы келісім бойынша. Тапсырыс № 89
«Ақтаев У.Е.» баспасында басылып шықты

© А.Қ. Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты

Главный редактор **Дауренбекова Л.Н.**
Кандидат филологических наук, доцент Евразийского гуманитарного института имени
А.К. Кусаинова
Ответственный редактор **Алимбаев А.Е.**
Доктор философии (PhD), доцент Евразийского гуманитарного института имени
А.К. Кусаинова

Редакционная коллегия

Аймухамбет Ж.А.	доктор филологических наук, профессор, ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан
Актаева К.	доктор филологических наук, профессор, университет имени Адама Мицкевича, Познань, Польша.
Абсадық А.А.	доктор филологических наук, профессор, Костанайский региональный университет имени А.Байтурсынова, Костанай, Казахстан
Аасланд Е.	доктор философии (PhD), профессор
Бредихин С.Н.	доктор филологических наук, профессор, Северо-Кавказский федеральный университет, Ставрополь, РФ
Гайнуллина Ф.А.	кандидат филологических наук, доцент университет имени А. Бокейхана, Семей, Казахстан
Ермекова Т.Н.	доктор филологических наук, профессор, Казахский национальный женский педагогический университет, Алматы, Казахстан
Есиркепова К.К.	кандидат филологических наук, профессор, Костанайский региональный университет имени А. Байтурсынова, Костанай, Казахстан
Жусипов Н.К.	доктор филологических наук, профессор, Торайгыров университет, Павлодар, Казахстан
Каранфил Г.	доктор философии (PhD), профессор, Комратский государственный университет, Кишинев, Молдова
Курбанова М.М.	доктор филологических наук, профессор, Ташкентский государственный университет узбекского языка и литературы им. Алишера Навои, Ташкент, Узбекистан
Камзабекулы Д.	академик НАН РК, доктор филологических наук, профессор, ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан
Курысжан Л.А.	кандидат филологических наук, профессор, Университет иностранных языков Ханкук, Сеул, Южная Корея
Онер М.	доктор философии (PhD), профессор, Эгейский университет, Измир, Турция
Олдфилд А.	доктор философии (PhD), профессор, Университет Каролины Каролина, США
Пименова М.В.	доктор филологических наук, профессор, Институт иностранных языков, Санкт-Петербург, РФ
Сайфулина Ф.С.	доктор филологических наук, профессор, Казанский федеральный университет, Казань, Татарстан, РФ
Сенмез О.Ф.	доктор философии (PhD), профессор, Университет Токат Газиосманпаша, Токат, Турция

Адрес редакции: 010009, г. Астана., пр. Жумабаева, 4
Телефон/факс: (7172) 561 933; e-mail: eagi.vestnik@gmail.com, сайт: ojs.egi.kz

Вестник Евразийского гуманитарного института.
Собственник: «Евразийский гуманитарный институт имени А.К. Кусаинова».
Министерством информации и общественного развития Республики Казахстан Комитет информации постановлено на переучет № KZ92VPY00046970 17.03.2022
Подписано в печать 27.06.2025 ж. Формат 60*84 1\8. Бум. Типогр.
Тираж 200. Цена согласовано. Заказ № 89
Напечатано в издательстве «У.Е. Актаева»

©Евразийский гуманитарный институт имени А.К. Кусаинова

Chief Editor **Daurenbekova L.N.**
Candidate of Philological Science, Associate Professor of the A.K. Kussayinov Eurasian Humanities
Institute
Editor-in-Chief **Alimbayev A.E.**
Doctor of Philosophy (PhD), Associate Professor of the A.K. Kussayinov Eurasian Humanities
Institute

Editorial Board

Aimuhambet Zh.A.	Doctor of Philological Sciences, Professor, L.N. Gumilyov ENU, Astana, Kazakhstan
Aktayeva K.	Doctor of Philological Sciences, Professor, Poznan Adam Mitskevich University, Poznan, Poland
Absadyk A.A.	Doctor of Philological Sciences, Professor, Kostanay Regional University named after A.Baitursynov, Kostanay, Kazakhstan
Aasland E.	
Bredikhin S.N.	Doctor of Philological Sciences, Professor, North-Caucasus Federal University, Stavropol, RF
Гайнулина Ф.А.	Candidate of Philological Sciences, Associate Professor Alikhan Bokeikhan University, Semey, Kazakhstan
Yermekova T.N.	Doctor of Philological Sciences, Professor, Kaz. National Women's Pedagogical University. Almaty, Kazakhstan
Yesirkepova K.K.	Candidate of Philological Sciences, Professor, Kostanay Regional University named after A.Baitursynov, Kostanay, Kazakhstan
Zhusipov N.K.	Doctor of Philological Sciences, Professor, Toraighyrov University, Pavlodar, Kazakhstan
Karanfil G.	Doctor of Philological (PhD), Professor, Komrat Devlet Univerditesi, Kishinev, Moldova
Kurbanova M.M.	Doctor of Philological Sciences, Professor, Tashkent State University of the Uzbek Language and Literature named after Alisher Navoyi, Tashkent, Uzbekistan
Kamzabekuly D.	Academician of NAS RK, Doctor of Philological Sciences, Professor, L.N. Gumilyov ENU, Astana, Kazakhstan
Kuryszhn L.A.	Candidate of Philological Sciences, Professor, Hankuk University of Foreign Studies Seoul Korea
Oner M.	Doctor of Philological (PhD), Professor, Aegean University, Izmir, Turkey
Oldfield A.	Doctor of Philological (PhD), Professor, Coastal Carolina University Carolina, USA
Pimenova M.V.	Doctor of Philological Sciences, Professor, Foreign Languages Institute, St-Petersburg, RF
Seifullina F.S.	Doctor of Philological Sciences, Professor, Kazan Federal University, Kazan, Tatarstan, RF
Senmez O.F.	(PhD), Professor, Tokat Gaziosmanpasa University, Tokat, Turkey

Editorial address: 010009, Astana., 4, Prospect Zhumabayev
Tel/Fax: (7172) 561 933: e-mail: eagi.vestnik@gmail.com, сайт: ojs.egi.kz

Bulletin of the Eurasian Humanities Institute.

Owner: «A.K. Kussayinov Eurasian Humanities Institute».

The Ministry of Information and Public Development of the Republic of Kazakhstan Information Committee decided to re-register No. KZ92VPY00046970 17.03.2022

Signed for printing 27.06.2025 Format 60 * 84 1 \ 8. Paper. Printing house

Circulation 200. Price agreed. Order No. 89

Printed in the publishing house of «U.E. Aktaev»

МАЗМҰНЫ – СОДЕРЖАНИЕ – CONTENTS

ТІЛ БІЛІМІ – ЯЗЫКОЗНАНИЕ – LINGUISTICS

АБЖАМАЛОВА Ж.Е. САҒИДОЛДА Г.	Қазақ және өзбек тілдеріндегі заттық-тұрмыстық лексиканың семантикалық салыстырмалы талдауы	7
АХМЕТОВА Б.З., ТЛЕУЛЕСОВА А.Ш., ЖАЕВА Р.Р.	Производные имена как отражение языкового сознания в высказываниях на территории северного Казахстана	14
АХТАЕВА Н., СҮЛЕЙМЕНОВА Ә., САРЫБАЕВА Б.	Контекстік синоним парадигмасы	22
ӘДІЛОВ М.Е., ЕКИЖИМ., ЖИЕМБАЙ Б.С.	Алакөл атауының этимологиясы: жаңаша көзқарастар мен топонимдік талдау аспектілері	31
БАТЫРБЕКОВА К.А., АЛИМБАЕВ М.Е., МЕДЕТБЕКОВА Н.Н.	Lexico-semantic character of somatic names occurring in the written monument «Baytaratu'l-Vazih»	42
ИСЛАМА., БЕІСЕБАҢҒАА. САРЕКЕНОВА Қ.Қ., ОСЕРОВ Б.М.	Comparative analysis of political and diplomatic discourse М. Жұмабаевтың «Педагогика» еңбегі және терминология мәселесі	51 60
ПАШАН Д.М., ХАБИЕВА А.А., ЕЛУБАЙ Ә.М.	«Нарғыз» антропонимінің семантикасы, орфографиялық нормасы және қолданылу жиілігі	67
ТӨКЕНҚЫЗЫ Г., ОМАРОВА С.Қ., КАДИРХАН А.К.	Қазіргі телебағдарламалар тілі (қазақ тілі ұлттық корпусының кіші корпустары негізінде)	78

ӘДЕБИЕТТАНУ – ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИЕ – LITERATURE STUDIES

АНАНЬЕВА С.В., ИБРАЕВА Ж.Б., ЖУМСАКБАЕВ А.Т.	Динамические и статические мотивы в повествовательной структуре романа Ильяс Есенберлина «Влюбленные»	91
ЖӨЛЕЛОВА М.С., АРСЛАН М.	Қалқаман Сарин поэзиясындағы ауылға сағыныш: поэзиядағы көркемдік өрнектер («Арқаттағы біздің үй» өлеңінің негізінде)	102
КАЖЫТАЙ Б.К.	Асқар Алтайдың «Туажат» романындағы оксюморондық бейнелеу тәсілі	111
ҚАДЫЛ Т.	Мағаз Разданұлы поэзиясындағы философиялық тереңдік	120

НҰРМАХАНОВА М.Қ., МҰСАЛЫ Л.Ж., СОВЕТОВА З.С.	Белгілі сыншы Қалжан Нұрмахановтың бағалауындағы қазақ-украин әдеби байланыстары	131
СЕРАЛИМОВА С.А., БЕЙСЕНОВА Ж.С	Культурные коды в художественном переводе	140
ТЛЕУБЕКОВА Б.Т., ИБРАЕВА А.Д., ҚИАРЫСТАНОВА Г.Қ.	Көркемдік әдістің әдеби ағымдары мен бағыттары	151

**ТІЛ ЖӘНЕ ӘДЕБИЕТТІ ОҚЫТУ ӘДІСТЕМЕСІ – МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ ЯЗЫКА И
ЛИТЕРАТУРЫ – METHODOLOGY OF TEACHING LANGUAGE AND LITERATURE**

ИСЕНОВА Ф.К., КАУДЫРОВА А.О., ДҮКЕМБАЙ Г.Н.	Роль рефлексии в формировании языковой личности студентов	162
ЖУМАДИЛОВА М.Н. БЕРКЕНОВА Р.А.	Өзге тілді студенттердің жазу дағдысын қалыптастырудың линводидактикалық әдістеме негіздері	173

*М.Н. ЖУМАДИЛОВА¹

Р.А. БЕРКЕНОВА²

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті¹
Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз университеті²
(e-mail: m.zhumadilova@mail.ru¹, agabekkyzy_rabiga@mail.ru²)

ӨЗГЕ ТІЛДІ СТУДЕНТТЕРДІҢ ЖАЗУ DAҒДЫСЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ЛИНВОДИДАКТИКАЛЫҚ ӘДІСТЕМЕ НЕГІЗДЕРІ

Аңдатпа. Мақалада өзге тілді студенттердің қазақ тілінде жазу дағдысын дамытуда қолданылатын тиімді әдістер мен оқыту тәжірибесі жан-жақты қарастырылады. Қазақ тілін үйретуде жазу дағдысы студенттердің тілдік қабілетін жетілдіруде маңызды рөл атқарады. Мақалада жазу дағдысын қалыптастырудың теориялық негіздері, әдістері, сондай-ақ заманауи оқыту технологияларының рөлі талданады. Зерттеу барысында жазу дағдысын дамытуда қолданылатын тиімді әдістердің ғылыми-теориялық негіздері анықталып, тәжірибелік қолданысы көрсетіледі. Авторлар шетелдік және қазақстандық зерттеулерді талдай отырып, заманауи оқыту технологияларының қазақ тілінде жазу дағдысын қалыптастырудағы маңызын дәлелдейді. Мақалада интерактивті оқыту әдістері, веб-квест, әлеуметтік желілерді пайдалану және жобалау технологиясының тиімділігі мысалдармен көрсетіледі. Зерттеу нәтижелері қазақ тілін оқыту әдістемесін жетілдіруге бағытталған ұсыныстармен толықтырылған.

Мақалада жазу дағдысын оқыту әдістері ғылыми тұрғыдан негізделіп, олардың тиімділігі талданады. Жазу дағдысы тіл үйренушінің ойларын жүйелі түрде жеткізу, тілдік құрылымдарды дұрыс пайдалану және логикалық байланыс орнату қабілеттерін қамтиды. Мақалада коммуникативтік, когнитивтік, конструктивтік және процессуалдық әдістердің тиімділігі мен оларды қолдану тәжірибесі мысалдармен дәйектеледі. Сонымен қатар, жазу дағдысын дамытуда ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың рөлі қарастырылады.

Мақалада қазақ тілін өзге тілді студенттерге үйретуде заманауи оқыту технологияларын қолдану мәселесі ғылыми-тәжірибелік тұрғыдан талданады. Жазу дағдысын дамытуда ақпараттық-коммуникациялық технологиялар, интерактивті оқыту әдістері, онлайн платформалар, және цифрлық құралдардың тиімділігі қарастырылады. Тәжірибелік мысалдар арқылы осы технологиялардың студенттердің жазу қабілеттерін жетілдіруге әсері көрсетіледі.

Мақалада студенттердің қазақ тілінде жазып үйрену дағдыларын қалыптастыру тәжірибесі талданып, нәтижелері ғылыми тұрғыдан сараланады. Оқыту үдерісінде қолданылған әдістер, жаттығу түрлері және тапсырма үлгілері көрсетіледі. Сонымен қатар, қазақ тілінде жазу дағдысын дамытуда кездесетін қиындықтар және оларды шешу жолдары ұсынылады.

Түйін сөздер: қазақ тілі, жазу дағдысы, өзге тілді студенттер, оқыту әдістері, ақпараттық-коммуникациялық технологиялар, интерактивті оқыту

Кіріспе. Қазақ тілін өзге тілді студенттерге үйрету бүгінгі таңда өзекті мәселелердің бірі. Әсіресе, жазу дағдысын меңгерту барысында студенттердің тілдік тосқауылдарын жеңу, сөздік қорын байыту, ойларын жүйелі түрде жеткізе білу қабілетін дамыту қажет. Осы орайда, жазу дағдысын қалыптастырудың тиімді әдістері мен тәжірибесін зерттеу өзекті болып отыр.

Қазақ тілі – Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі, әрі елдің қоғамдық-саяси, мәдени және экономикалық өмірінде маңызды орын алатын байланыс құралы. Елдің білім беру жүйесінде қазақ тілін үйрету өзекті мәселе. Атап айтсақ, өзге тілді студенттерге жазу дағдыларын дамыту маңызды рөл атқарады. Өйткені жазу дағдысы – ойды нақты әрі жүйелі жеткізудің, ақпаратты сауатты түрде рәсімдеудің, тілдік нормаларды меңгерудің негізгі көрсеткіші. Сондықтан өзге тілді студенттердің қазақ тілінде жазу дағдыларын қалыптастыру ғылыми-зерттеу тұрғысынан маңызды әрі тәжірибелік мәнге ие.

Өзге тілді студенттердің қазақ тілінде жазу дағдыларын дамыту ғылыми және тәжірибелік тұрғыдан бірнеше аспектілерді қамтиды:

1. **Лингвистикалық негіздеме:** Жазу дағдысын дамыту үшін қазақ тілінің морфологиялық, синтаксистік, лексикалық және стилистикалық ерекшеліктерін меңгеру қажет. Бұл өзге тілді студенттердің тілдік құрылымдарды дұрыс пайдалануына және мазмұнды сауатты құрастыруына ықпал етеді.

2. **Психолингвистикалық аспект:** Жазу процесі ойлау, есте сақтау, қиялдау және тілдік шығармашылықты қажет ететін күрделі когнитивті әрекет болғандықтан, студенттердің психологиялық ерекшеліктерін ескеру маңызды.

3. **Әдістемелік негіздеме:** Жазу дағдысын дамыту үшін тиімді оқыту әдістерін (жаттығулар, шығармашылық тапсырмалар, эссе жазу, пікірталасқа қатысу) қолдану қажет. Бұл әдістер студенттердің белсенділігін арттырып, өз ойын жүйелі түрде жазбаша жеткізуге дағдыландырады.

Сонымен қатар, жазу дағдыларын дамыту аспектілері қатарына **лексика-грамматикалық, коммуникативтік, шығармашылық, мәдени-әлеуметтік** аспектілерін жатқызамыз. **Лексика-грамматикалық аспект** сөздік қорды кеңейту, грамматикалық құрылымдарды дұрыс қолдану, пунктуация ережелерін меңгеруде қолданылса, **коммуникативтік аспект** жазбаша мәтіндер арқылы ойды анық, түсінікті, логикалық жеткізу үшін қажет. **Шығармашылық аспект** студенттердің қиялын дамытып, өз ойларын еркін әрі креативті түрде жеткізе білуге әсер етеді. Ал **мәдени-әлеуметтік аспект** қазақ халқының мәдениеті мен дәстүрін ескере отырып, тілдік бірліктерді орынды қолдану, мәтіннің ұлттық-мәдени реңкін сақтай білуге жұмсалады.

Студенттердің қазақ тілінде жазу дағдыларын дамыту **коммуникативтік құзыреттілікті** арттырады, яғни ойды жүйелі әрі сауатты жеткізу қабілетін қалыптастырады. **Тұлғалық дамуға** да ықпал етеді, өйткені жазу барысында студенттің сыни ойлау қабілеті, шығармашылық әлеуеті дамиды. **Мәдени интеграцияны** қамтамасыз етеді, себебі тіл үйрену арқылы студенттер қазақ халқының мәдениеті мен құндылықтарын тереңірек түсінеді. **Кәсіби құзыреттілікті** арттырады, әсіресе болашақ мамандықтарына байланысты ресми құжаттарды, ғылыми мақалаларды, іскерлік хаттарды сауатты жазуға мүмкіндік береді.

Әдістеме және зерттеу әдістері. Қазақ тілінде жазу дағдыларын дамыту тек тілдік білім берумен шектелмей, студенттің тұлғалық және кәсіби дамуына ықпал ететін көпқырлы үрдіс. Психолингвистикалық зерттеулерге сүйенсек, жазу процесі адамның когнитивті белсенділігін арттырып, шығармашылық әлеуетін оятады [1, 22]. Сонымен қатар, жазбаша сөйлеу – тұлғааралық және мәдениаралық коммуникацияның маңызды құралы. Сондықтан өзге тілді студенттердің жазу дағдыларын дамыту олардың тілдік құзыреттілігін арттырып қана қоймай, қоғамда белсенді, мәдени тұрғыдан сауатты жеке тұлға ретінде қалыптасуына ықпал етеді. Осылайша, өзге тілді студенттердің қазақ тілінде жазу дағдыларын дамыту қазіргі замандағы білім беру жүйесінің маңызды міндеттерінің бірі болып табылады. Мақалада бұл мәселені кешенді қарастырып, ғылыми және әдістемелік тұрғыдан негіздеу көзделеді.

Өзге тілді студенттердің жазу дағдысын қалыптастырудың лингводидактикалық әдістеме негіздері тақырыбы қазіргі қазақ тілі мен тіл үйрету әдістемесі саласында кеңінен зерттеліп келе жатқан маңызды бағыттардың бірі. Бұл бағытта зерттеу жүргізген бірқатар отандық және шетелдік ғалымдарды атап өтуге болады. З.К. Жұбанованың қазақ тілін

шет тілі ретінде оқыту әдістемесі бойынша жазылым, оқылым, тыңдалым және айтылым дағдыларын қалыптастыру жолдарын қарастырса, Ш.Ш. Абиляхирова қазақ тілін үйретуде лингводидактикалық негіздерге ерекше назар аударып, жазу дағдысын қалыптастырудағы кезеңдер мен жаттығу түрлерін ұсынды. Б.Ғ. Құлмағамбетова қазақ тілін екінші тіл ретінде оқытудағы әдістемелік ерекшеліктерді қарастырып, жазылым әрекетін дамытуға қатысты зерттеу жүргізді. А.С. Салғараева қазақ тілін үйренушілердің жазылым дағдыларын дамытудың жолдарын зерттеген. Шетелдік және жалпы лингводидактика бойынша Н.Д. Гальскова, И.А. Зимняя сынды тіл зерттеушілері шет тілдерін оқыту теориясы мен әдістемесі, әсіресе жазылым дағдысын қалыптастыруда коммуникативтік бағытты қолдану туралы және шет тілін оқытудағы психолингвистикалық аспектілерге жайында ғылыми еңбектер жазды. М. Хоршид, Л. Бахман, Дж.Б. Керрол екінші тілді меңгерудегі жазылым әрекетінің бағалау және қалыптастыру аспектілерін зерттеген. Ғалымдар тілді ұлт болашағы жастардың мәдени иммунитетін қалыптастырудың тетігі ретінде оқытуды ұсынады [2, 20].

Жазу дағдысы – тілдік қарым-қатынастың маңызды бөлігі. Ол ойды логикалық және жүйелі түрде жеткізу, грамматикалық құрылымдарды дұрыс пайдалану, сөздердің орнын дұрыс орналастыру қабілеттерінен құралады. Қазақ тілінде жазу дағдысын дамытуда келесі теориялық ұстанымдар негізге алынады:

- **Коммуникативтік әдіс** – студенттердің жазу арқылы ойларын еркін жеткізуге, өз пікірлерін білдіруге үйрету.
- **Когнитивтік әдіс** – ақпаратты қабылдау, өңдеу және жазбаша түрде беру қабілетін дамыту.
- **Тілдік интерференцияны болдырмау** – студенттің ана тілінің грамматикалық құрылымдарын қазақ тіліне көшіріп қолдануын алдын алу.

Талқылау мен бақылау. Коммуникативтік әдіс тіл үйренушінің тілдік қатынасқа түсу қабілетін дамытуға бағытталған. Бұл әдіс студенттің жазу арқылы ойларын еркін жеткізуге, өз пікірін жазбаша түрде білдіруге мүмкіндік береді. Мысалы, қазақ тілін үйреніп жүрген студенттерге «Менің демалысым» тақырыбында эссе жазу тапсырмасы берілді. Олар өз ойларын еркін түрде, сөйлемдерді байланыстырылып жазуға тырысты. Бұл тапсырмада студенттер өз тәжірибелерін сипаттап, сол арқылы жазу дағдысын дамытты. Эссе жазу барысында студенттер бір-бірінің жұмыстарын оқып, пікір білдіру арқылы жазу мәдениетін меңгерді. Осылайша, жазу тек қана грамматикалық құрылымдарды қолдану ғана емес, сонымен қатар ойды анық әрі логикалық жеткізу екенін түсінді.

Когнитивтік әдіс ақпаратты қабылдау, өңдеу және жазбаша түрде беру қабілетін дамытуға бағытталған. Бұл әдіс бойынша студенттер ақпаратты жинақтап, талдап, оны өз сөзімен түсіндіріп жазады. Мысалы, Студенттерге «Энергияны үнемдеу жолдары» тақырыбында мәтін берілді. Олар мәтінді оқып, негізгі идеяларын шығарып, өз ойларын қосып, шағын мақала жазды. Мәтінмен жұмыс істеу кезінде студенттер ойларын жинақтап, ақпаратты талдап, оны жазбаша түрде жүйелеуге үйренді. Бұл олардың аналитикалық және сыни ойлау қабілеттерін дамытты.

Конструктивтік әдіс студенттердің дайын мәтіндерден үйреніп, солардың негізінде өз мәтіндерін құрастыруына бағытталған. Бұл әдіс жазу дағдысын қалыптастыруда тиімді, себебі студенттер дайын үлгілерді көріп, олардан жазу стилін, құрылымын үйренеді. Мысалы, «Ресми хат жазу» тақырыбында студенттерге дайын хат үлгілері берілді. Олар осы үлгілерді талдап, құрылымын түсініп, содан кейін өздері ұқсас хат жазды. Сол арқылы студенттер дайын мәтіндерді үлгі ретінде пайдаланып, өз ойларын жүйелеп, сол стильде жазуға дағдыланды. Бұл әдіс әсіресе ресми және академиялық жазу дағдыларын дамытуда тиімді болды.

Жазу процесін кезеңдерге бөлу әдісі. Бұл әдіс бойынша жазу процесі бірнеше кезеңдерге бөлініп оқытылады: жоспарлау, алғашқы нұсқаны жазу, редакциялау, және соңғы нұсқаны дайындау. Әр кезеңде студенттер өз ойларын дамытып, мәтінді жақсартуға бағытталған тапсырмаларды орындайды. Мысал ретінде, «Қазақстандағы экотуризмнің

дамуы» тақырыбында мақала жазу барысында студенттер алдымен жоспар құрды, содан кейін алғашқы нұсқасын жазып, оны өзара тексеріп, пікір алмасты. Соңында, олар қателерін түзеп, мақаланы қайта жазып шықты. Жазу процесін кезеңдерге бөлу студенттерге мәтінді жүйелі түрде құрастыруды, ойларын жинақтап жазуды үйретті. Олар редакциялау арқылы қателерін көріп, оларды түзетіп, соңғы нұсқаны жақсартты.

Тілдік интерференцияны болдырмау. Тілдік интерференция – студенттің ана тілінің грамматикалық құрылымдарын екінші тілге (қазақ тіліне) көшіруі. Бұл қателіктерді болдырмау үшін салыстырмалы талдау, қателерді түзету және грамматикалық құрылымдарды нақты түсіндіру әдістері қолданылады. Мысалы, орыс тілді студенттер жиі «Мен бардым магазин» деп жазады (орыс тіліндегі «Я пошел в магазин» құрылымына ұқсатып). Бұл жерде сөздердің орын тәртібін қазақ тілінің ережелеріне сәйкес қою қажеттілігі түсіндірілді. Нәтижесінде, мұғалім орыс және қазақ тілдерінің грамматикалық құрылымдарын салыстыра отырып, студенттерге дұрыс сөз тәртібін түсіндірді. Сонымен қатар, қателерді талдау және дұрыс жазу үлгілерін көрсету арқылы тілдік интерференцияны болдырмауға қол жеткізілді.

Жазу дағдысын қалыптастырудың теориялық негіздері коммуникативтік, когнитивтік, конструктивтік әдістерге, жазу процесін кезеңдерге бөлуге және тілдік интерференцияны болдырмауға негізделеді. Бұл әдістерді тәжірибеде тиімді қолдану арқылы студенттер қазақ тілінде еркін жазып, өз ойларын жүйелі жеткізуге үйренеді. Зерттеу нәтижелері көрсеткендей, теориялық негіздерді ескере отырып ұйымдастырылған оқыту жазу дағдысын жетілдіруде оң нәтиже береді.

Қазақ тілін өзге тілді аудиторияға оқытуда жазу дағдысын қалыптастыру маңызды орын алады. Жазу – тілдік қатынастың күрделі формасы, ол ойды логикалық және жүйелі түрде жеткізу, грамматикалық құрылымдарды дұрыс қолдану, мәтіннің мазмұнын түсінікті және толық беру қабілеттерін дамытады. Сондықтан жазу дағдысын оқыту әдістерін ғылыми негіздеу мен оларды тәжірибеде қолдану тілді тиімді меңгерудің басты шарттарының бірі болып табылады.

Жазу процесін кезеңдерге бөліп оқыту тәжірибесі де нәтижелі болып табылады:

1. **Жоспарлау.** Мәтіннің мазмұнын ойластыру, құрылымын жоспарлау.
2. **Алғашқы нұсқаны жазу.** Ойды жүйелеп жазу.
3. **Редакциялау.** Қателерді түзету, мәтінді жақсарту.
4. **Соңғы нұсқаны жазу.** Толық және нақты мәтінді аяқтау.

5. **Мысал.** «Цифрлық технологиялардың қоғамға әсері» тақырыбында мақала жазу кезінде студенттер алдымен жоспар құрды, содан кейін алғашқы нұсқаны жазып, редакциялау арқылы қателерін түзетіп, соңғы нұсқасын дайындады.

6. **Тұжырым.** Процессуалдық әдіс жазу дағдысын жүйелі дамытуға, мәтінді құрылымдауға және жазу мәдениетін қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Өзге тілді студенттердің жазу дағдыларын дамытуда ақпараттық-коммуникациялық технологияларды (АКТ) пайдалану өте маңызды. Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар білім беру саласында оқыту әдістерін жаңғыртуда маңызды рөл атқарады. АКТ-ның енгізілуі білім сапасын жақсартуға, оқушылар мен мұғалімдердің білім беру процесіне қатысу деңгейін арттыруға, сондай-ақ оқу процесін тиімді ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

Жазу дағдысын оқытуда коммуникативтік, когнитивтік, конструктивтік және процессуалдық әдістерді қолдану тиімді. Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар студенттердің жазу дағдысын заманауи талаптарға сай дамытуға мүмкіндік береді. Зерттеу нәтижелері бұл әдістердің тілдік тосқауылды жеңуге, ойды жүйелі жеткізуге, шығармашылық және сыни ойлауды дамытуға ықпал ететінін көрсетті. Қазіргі таңда ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану жазу дағдысын дамытуда маңызды рөл атқарады:

• **Онлайн платформада жазу:** Google Docs, Padlet, LearningApps сияқты платформаларды қолданып, топтық жұмыстарды ұйымдастыру, кері байланыс беру.

- **Әлеуметтік желілерді пайдалану:** Facebook, Instagram, Telegram топтарында жазбаша талқылау жүргізу.

- **Мобильді қосымшалар:** Тілді үйренуге арналған қосымшаларды пайдаланып, студенттерге жазу тапсырмаларын беру.

Қазіргі заманда ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың қарқынды дамуы білім беру саласына да өз ықпалын тигізуде. Студенттердің қазақ тілінде жазып үйрену дағдыларын дамытуда заманауи оқыту технологияларын қолдану білім беру процесін жандандырып, тиімділігін арттырады. Жазу дағдысы тілдік құрылымдарды дұрыс пайдалану, ойды логикалық жеткізу, мәтіннің мазмұнын толық және түсінікті беру сияқты күрделі қабілеттерді қамтиды. Сондықтан осы дағдыларды дамытудың заманауи тәсілдерін зерттеу өзекті мәселе болып табылады.

Онлайн платформалар (Google Docs, Padlet, Microsoft Teams) бірлескен жұмыс істеуге, пікір алмасуға және мәтіндерді бірге редакциялауға мүмкіндік береді. Ғылыми зерттеулер нәтижесі көрсеткендей, онлайн платформалар ынтымақтастықта жұмыс істеу дағдыларын дамытып, студенттердің шығармашылық қабілеттерін арттырады [3, 227]. **Мысалы,** Google Docs арқылы топтық эссе жазу тапсырмасы берілді. Студенттер әр бөлімді бірлесіп жазып, пікірлерін бөлісті, қателерін түзетті. Бұл тәсіл студенттерді бірлесіп жұмыс істеуге, пікір алмасуға және жазу стилін жақсартуға үйретті. Онлайн платформалар студенттердің жазу дағдысын дамытуда тиімді, себебі олар пікір алмасу мен редакциялау процесін жеңілдетеді.

Әлеуметтік желілер (Facebook, Telegram, Instagram) арқылы жазу дағдысын дамытуда пікір алмасу, топтық талқылау, сауалнамалар ұйымдастыру әдістері қолданылады. Әлеуметтік желілерде жазу үдерісі бейресми жағдайда өтетіндіктен, студенттердің ойларын еркін жеткізу қабілеті дамиды [4, 70]. Зерттеу барысында Telegram арнасында «Қазақстандағы заманауи технологиялар» тақырыбында пікірталас ұйымдастырылды. Студенттер өз ойларын пост ретінде жазып, пікірлер қалдырды. Талқылау барысында студенттер аргументтер келтіріп, логикалық тұжырымдар жасады. Бұл олардың сын тұрғысынан ойлау қабілетін дамытты. Әлеуметтік желілерде пікір алмасу студенттердің еркін жазу қабілетін дамытып, тілдік кедергілерді жояды.

Әлеуметтік желілер қазіргі уақытта жастардың күнделікті өмірінің ажырамас бөлігіне айналды. Facebook, Telegram, Instagram сияқты платформалар студенттердің қазақ тілінде жазу дағдысын дамытуға қолайлы мүмкіндік береді. Оқытушы бұл ресурстарды дұрыс пайдаланып, оқыту әдістерін заманауи талаптарға сай ұйымдастырса, жазу дағдысын дамытудың тиімді құралына айналдыра алады.

Жазу дағдысын үйренгісі келетін студенттерге бірқатар пікір алмасу және топтық талқылау жаттығуларын ұсынамыз:

Instagram Stories арқылы сауалнама құру

Мақсаты: Шығармашылықпен ойлап, сауалнамаларды тартымды және қызықты етіп жазуға үйрету.

Әдісі: Instagram Stories-те сауалнама немесе сұрақтар орналастыру.

Тапсырма үлгілері:

1. **Сауалнама жазу.** «Уақытты тиімді пайдалану жолдары» тақырыбында екі нұсқалы сауалнама жасау.

2. **Жауаптарды талдау.** Пайдаланушылардың жауаптарын талдап, қорытынды жазу.

3. **Талқылау.** Stories нәтижесін топта талқылап, ұсыныстар жазу.

Мысалы:

Сұрақ: «Сіз уақытыңызды қалай жоспарлайсыз?»

1. А) Күнгізбе қолданамын

2. В) Ешқандай жоспарсыз»

Қорытынды: «Көпшілік күнгізбе қолдануды тиімді деп санайды, өйткені ол уақытты үнемдеуге көмектеседі.»

Талдау: Instagram Stories арқылы сауалнама жазу студенттерді қысқа, нақты және креативті жазуға, аудиторияның қызығушылығын оятуға машықтандырады.

Telegram чатында топтық талқылау (шығармашылық жазу және топтық талқылау тапсырмалары).

Мақсаты: Топта бірлесіп жазу, өз пікірін дәлелдеу және басқалардың көзқарасын тыңдап, талдау жасауға үйрету.

Әдісі: Telegram чатында белгілі бір тақырыпта топтық талқылау ұйымдастыру.

Тапсырма үлгілері:

1. **Тақырып таңдау.** «Қазақ тілін үйренудің заманауи әдістері» тақырыбында талқылау.

2. **Пікір алмасу.** Әр студент өз ойын жазады және басқалардың пікіріне жауап береді.

3. **Қорытынды жазу.** Топта талқыланған пікірлерді жинақтап, ортақ қорытынды жасау.

Мысалы:

Студент А: «Мультимедиялық қосымшалар қазақ тілін үйренуге көмектеседі.»

Студент В: «Мен келісемін, әсіресе ойын арқылы оқыту тиімді.»

Студент С: «Менің ойымша, қазақша подкасттар тыңдауды да енгізу қажет.»

Интерактивті оқыту әдістері. Веб-квест әдісі — студенттердің интернет арқылы ақпарат іздеп, оны талдап, жазбаша жұмыс дайындауына бағытталған тапсырма түрі. Веб-квест әдісі зерттеу дағдыларын, ақпаратты саралау қабілетін дамытады [5, 10]. **Мысалы,** «Жасыл технологиялар» тақырыбында веб-квест ұйымдастырылып, студенттер интернеттен мәліметтер жинап, талдап, қорытынды жасап, шағын мақала жазды. Нәтижесінде студенттер ақпаратты сыни тұрғыдан саралап, оны құрылымдап, логикалық ойларын жазбаша түрде жеткізе білді. Веб-квест әдісі зерттеу дағдыларын, ақпаратты талдау және оны жүйелеп жазу қабілетін дамытады.

Студенттердің қазақ тілінде жазу дағдыларын дамытуда интерактивті оқыту әдістерін, оның ішінде веб-квест әдісін қолдануға да болады. Қазіргі білім беру жүйесінде интерактивті оқыту әдістері студенттердің белсенділігін арттырып, оқу процесін тиімді етуге бағытталған. Солардың бірі – веб-квест әдісі. Бұл әдіс студенттердің зерттеу қабілеттерін дамытып, өз бетінше ақпарат іздеуге және оны талдауға үйретеді.

Нәтижелер. Заманауи оқыту технологияларын қолдану студенттердің қазақ тілінде жазу дағдысын дамытудың тиімді тәсілі болып табылады. Онлайн платформалар, әлеуметтік желілер, веб-квест әдісі, электрондық күнделік, мобильді қосымшалар тіл үйренушілердің жазу қабілеттерін шығармашылық тұрғыдан жетілдіреді. Зерттеу нәтижелері бұл әдістердің жазу дағдысын дамытуда тиімділігін дәлелдеді.

Заманауи әдістер ретінде мультимедиялық қосымшалар, ойындар және подкасттар қолдану ұсынылды. Топтық талқылау студенттердің ойларын жүйелі түрде жеткізуге, пікірлерді салыстыруға және қорытынды жасауға үйретеді.

Әлеуметтік желілерді тиімді пайдалану арқылы қазақ тілінде жазу дағдысын дамытуға болады. Facebook пікірталастары, Telegram сауалнамалары және Instagram Stories шығармашылық жазу қабілетін, пікірталас мәдениетін, қысқа және нақты ой жеткізу дағдысын қалыптастырады. Сонымен қатар, бұл әдістер студенттердің қызығушылығын оятып, белсенділігін арттырады.

Жазып үйрену дағдыларын дамытуда заманауи оқыту технологияларын кеңінен қолдану үрдісі де дамыды. Заманауи оқыту технологиялары келесі теориялық бағыттарға негізделеді:

Конструктивизм теориясы: Білім алушы жаңа ақпаратты бұрынғы білімімен байланыстырып, өз бетінше меңгереді [6, 96].

Когнитивтік теория: Ақпаратты қабылдау, сақтау және қайта өңдеу үдерістерін жетілдіруге бағытталған [7, 202].

Коммуникативтік-әрекеттік тәсіл: Студенттердің қарым-қатынас жасау қабілетін дамытуға негізделеді [8].

Қазіргі білім беру жүйесінде студенттердің қазақ тілінде жазу дағдыларын дамыту маңызды мәселелердің бірі болып табылады. Бұл бағытта заманауи оқыту технологияларының теориялық негіздерін зерттеу және оларды тәжірибеде қолдану өзекті болып отыр.

Қазақстандық зерттеушілер студенттердің жазу дағдыларын дамытуда жобалау технологиясының тиімділігін атап өтеді. Темір мен Букабаев өз еңбектерінде жобалау технологиясы арқылы студенттердің академиялық жазылым құзыретін дамытудың ғылыми-әдістемелік негіздерін зерттеген. Олар жобалау кезеңдері мен оның тиімділігін анықтап, бұл әдістің студенттердің өз бетінше жұмыс істеу қабілетін арттыратынын көрсеткен [9, 120].

Сонымен қатар, Асанова Ұлмекен Отарқызының еңбектерінде қазақ тілін оқыту әдістемесімен оқытудың жаңашат технологиялары кеңінен қарастырылған. Оның зерттеулері тіл дамытуда грамматикалық-коммуникативтік жаттығулардың маңыздылығын және заманауи технологияларды қолданудың тиімділігін көрсетеді [10].

Шетелдік зерттеушілер де жазу дағдыларын дамытуда заманауи оқыту технологияларының маңыздылығын атап өтеді. Мысалы, Е.С. Полат өз еңбегінде жаңа педагогикалық және ақпараттық технологияларды білім беру жүйесінде қолданудың тиімділігін зерттеген. Ол жобалау әдісінің шет тілдерін оқытуда оқушылардың белсенділігін арттырып, шығармашылық қабілеттерін дамытуға ықпал ететінін көрсеткен [11, 174].

Жоғарыда аталған зерттеулерге сүйене отырып, студенттердің қазақ тілінде жазу дағдыларын дамытуда келесі заманауи оқыту технологиялары тиімді болып табылады:

- **Жобалау технологиясы:** Студенттерге нақты жобалар дайындау арқылы зерттеу жүргізіп, өз ойларын жазбаша түрде жеткізуге мүмкіндік беру. Мысалы, белгілі бір тақырыпта эссе немесе мақала жазу жобасын орындау.

- **Интерактивті оқыту әдістері:** Топтық жұмыстар, пікірталастар, рөлдік ойындар арқылы студенттердің жазу дағдыларын дамыту. Мысалы, белгілі бір мәселе бойынша топтық талқылау өткізіп, оның нәтижелерін жазбаша түрде баяндау.

- **Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану:** Онлайн платформалар, блогтар, әлеуметтік желілер арқылы студенттердің жазу тәжірибесін арттыру. Мысалы, студенттерге блог жүргізу тапсырмасын беру арқылы олардың жазу дағдыларын жетілдіру.

Студенттердің қазақ тілінде жазу дағдыларын дамытуда заманауи оқыту технологияларын қолдану олардың оқу мотивациясын арттырып, шығармашылық қабілеттерін дамытуға ықпал етеді. Қазақстандық және шетелдік ғалымдардың зерттеулері бұл әдістердің тиімділігін дәлелдеп отыр, сондықтан оларды оқу процесінде кеңінен қолдану ұсынылады.

Зерттеу барысында Алматы қаласындағы бірнеше ЖОО-да қазақ тілін оқып жүрген өзге тілді студенттерге сауалнама жүргізілді. Нәтижесінде келесі қорытындылар жасалды:

- Модельдеу әдісі студенттердің мәтін құрылымын түсінуіне және сол құрылым бойынша өз ойларын жазуға үйренуіне көмектесті.

- Шығармашылық жазу әдісі студенттердің жазу шеберлігін дамытты және олардың қызығушылығын арттырды.

- Ақпараттық технологияларды пайдалану топтық жұмысты жеңілдетіп, оқытушы мен студент арасындағы байланыс сапасын жақсартты.

Қазақ тілінде жазу дағдысын меңгеру студенттердің ойларын жүйелі, нақты және сауатты жеткізуіне ықпал етеді. Алайда өзге тілді студенттер үшін қазақша жазу көптеген қиындықтар туғызады. Оларға тілдік құрылымдарды дұрыс қолдану, сөздерді орынды пайдалану, сөйлемдерді логикалық байланыстыру қиынға соғады. Сондықтан жазу дағдысын қалыптастыруда тиімді әдіс-тәсілдерді пайдаланып, жүйелі оқыту қажет.

Қорытынды. Қорыты келе айтарымыз, өзге тілді студенттердің қазақ тілінде жазу дағдыларын дамытуда модельдеу, шығармашылық жазу, диалогтық жазу, және редакциялау әдістері ерекше маңызды рөл атқарады. Бұл әдістер студенттерге тек

тілдік дағдыларды меңгеруге ғана емес, сонымен қатар олардың шығармашылық ойлау қабілетін дамытуға да ықпал етеді. Модельдеу әдісі арқылы студенттер әр түрлі жазбаша тапсырмаларды шешу жолдарын көріп, өздерінің тілдік құрылымдарын дұрыс қолдануды үйренеді. Шығармашылық жазу және диалогтық жазу әдістері студенттерді өз пікірлерін еркін және толық білдіруге, жазу стилін жетілдіруге, сондай-ақ жазбаша коммуникацияның әр түрлі түрлерінде еркін қолдануға мүмкіндік береді.

Қазіргі заманғы ақпараттық технологиялар (АКТ) оқыту процесін тиімді ұйымдастыруға, студенттердің жеке қабілеттерін ашуға және жазу дағдыларын дамытуда қосымша көмек көрсетуге мүмкіндік береді. АКТ құралдары арқылы студенттер өз жұмысын жылдам тексеріп, кері байланыс алып, жазу процесін оңтайландыру мүмкіндігіне ие болады. Бұл өз кезегінде олардың тілдік дағдыларын дамытуға және оқыту сапасын арттыруға ықпал етеді. Зерттеу нәтижелері көрсеткендей, жазу дағдысын дамытуда коммуникативтік және когнитивтік әдістерді қолдану студенттердің тілдік қабілетін арттыруға мүмкіндік береді. Коммуникативтік әдістер студенттерді шынайы өмірде қолданылатын жазбаша тілмен таныстырып, олардың тілдік тәжірибесін байытады. Ал когнитивтік әдістер, өз кезегінде, жазу процесін ойлануды, талдауды және жүйелендіруді талап етеді, бұл да студенттердің жазу дағдыларын жетілдіруге септігін тигізеді. Сонымен қатар, қазақ тілінде жазу дағдысын дамытудың тиімділігі тек тіл үйренушінің жеке жұмыстарымен ғана шектелмей, топтық жұмыс арқылы да жетілдіріледі. Топтық жұмыстар мен пікірталастар арқылы студенттердің ойлау қабілеті артып, тілде еркін сөйлеу мен жазу дағдылары қалыптасады. Жалпы алғанда, өзге тілді студенттердің қазақ тілінде жазу дағдыларын дамытуға бағытталған оқу үдерісінде тиімді әдістер мен заманауи технологияларды қолдану олардың тілдік қабілеттерін толықтай дамытуға, жазбаша коммуникацияны жетілдіруге және қазақ тілін меңгеру деңгейін арттыруға мүмкіндік береді.

Әдебиеттер

1. Выготский Л.С. Мышление и речь. – М.: Лабиринт, 1934. – 352 с.
2. Дәулетбекова Ж.Т. Жаһандану және білім: қазақ тілін оқытудың жаңа бағыттары // Абай атындағы ҚазҰПУ хабаршысы. Филология ғылымдары сериясы. – 2016. – №1 (55). – Б. 20-23. URL: https://www.kaznpu.kz/docs/vestnik/filologicheskie_nauki/1.2016.pdf.
3. Чжан Вэй, Веснина Л.Е. Онлайн-обучение практической грамматике русского языка в вузе Китая в условиях эпидемии. // Научная электронная библиотека «КиберЛенинка» 2020. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/onlayn-obuchenie-prakticheskoy-grammatike-russkogo-yazyka-v-vuze-kitaya-v-usloviyah-epidemii>.
4. Ким М.Н. Пользовательский контент: проблемы жанрообразования // Управленческое консультирование. Текст научной статьи по специальности «СМИ (медиа) и массовые коммуникации» // Научная электронная библиотека «КиберЛенинка». №37. – С. 70-79. URL: https://www.acjournal.ru/jour/article/view/1665?locale=ru_RU.
5. Нечитайлова Е.В. Веб-квесты как методика обучения на основе Интернет-ресурсов. // Проблемы современного образования. 2012. – № 2. – 147 с.
6. Савина А.К. Конструктивизм в образовании: от традиционализма до многостороннего образования // Текст научной статьи по специальности «Науки об образовании». URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/kategoriya-razvitie-lichnosti-v-mezhdistsiplinarnyh-zarubezhnyh-issledovaniyah/viewer>.
7. Андерсон Дж.Р. Когнитивная психология. 5-е издание. – Питер: СПб, 2002. – 496 с.
8. Канарш Г.Ю. Справедливость в системе высшего образования в России и на Западе: анализ современных тенденции. 2018. URL: <http://www.zpu-journal.ru/gumtech/education/articles/2007/Kanarsh/>.
9. Темір, А., & Букабаев, Б. (2023). Жобалау технологиясы арқылы студенттердің жазылым күзіретін дамытудың тиімділігі. Scientific Collection «InterConf», (146), 120–126. URL: <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/2659>.

10. Асанова Ұ.О. Қазақ тілін оқыту мәселелері және заманауи педагогикалық технологиялар. URL: <https://rep.enu.kz/bitstream/handle/enu/2380/Merged-20230609-105106.pdf?sequence=1>.

11. Полат Е.С., Бухаркина М.Ю., Моисеева М.В., Петров А.Е. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: Учеб. пособие для студ. пед. вузов и системы повыш. квалиф. пед. кадров / Под ред. Е.С. Полат. – М.: Академия, 2002. – 272 с.

М.Н. ЖУМАДИЛОВА

Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева

Р.А. БЕРКЕНОВА

Международный Таразский университет имени Ш. Муртазы

ОСНОВЫ ЛИНВОДИДАКТИЧЕСКОЙ МЕТОДИКИ ФОРМИРОВАНИЯ НАВЫКОВ ПИСЬМА ИНОЯЗЫЧНЫХ СТУДЕНТОВ

Аннотация. В данной статье рассматриваются эффективные методы и опыт обучения развитию навыков письма на казахском языке у студентов, говорящих на других языках. Навыки письма играют важную роль в улучшении языковых способностей студентов. В статье анализируются теоретические основы формирования навыков письма, методы, а также роль современных технологий обучения. В ходе исследования определяются научно-теоретические основы эффективных методов развития навыков письма, а также их практическое применение. Авторы, анализируя исследования зарубежных и казахстанских ученых, доказывают значимость современных технологий обучения для формирования навыков письма на казахском языке. В статье приведены примеры эффективного использования интерактивных методов обучения, веб-квестов, социальных сетей и проектных технологий. Результаты исследования дополнены рекомендациями, направленными на совершенствование методики преподавания казахского языка.

В статье научно обоснованы методы обучения навыкам письма и анализируется их эффективность. Навыки письма включают в себя способность учащихся систематично излагать свои мысли, правильно использовать языковые конструкции и устанавливать логические связи. В статье приводятся примеры эффективности и практического применения коммуникативных, когнитивных, конструктивных и процессуальных методов. Рассматривается роль информационно-коммуникационных технологий в развитии навыков письма.

В статье анализируется использование современных технологий обучения в преподавании казахского языка студентам, говорящим на других языках. Рассматривается эффективность информационно-коммуникационных технологий, интерактивных методов обучения, онлайн-платформ и цифровых инструментов для развития навыков письма. Приводятся практические примеры того, как эти технологии способствуют улучшению письменных навыков студентов.

В статье анализируется опыт формирования навыков письма на казахском языке у студентов, описывается применение методов обучения, видов упражнений и примеров заданий. Рассматриваются трудности, возникающие при развитии навыков письма на казахском языке, предлагаются пути их решения.

Ключевые слова: казахский язык, навыки письма, иноязычные студенты, методы обучения, информационно-коммуникационные технологии, интерактивное обучение

M.N. ZHUMADILOVA

L.N. Gumilyov Eurasian National University

R.A. BERKENOVA

International Taraz University named after Sherkhan Murtaza

FUNDAMENTALS OF LINGVODIDACTIC METHODOLOGY FOR THE FORMATION OF WRITING SKILLS OF STUDENTS IN OTHER LANGUAGES

Annotation. This article comprehensively examines the effective methods and teaching practices used to develop writing skills in Kazakh for students who speak other languages. Writing skills play an important role in enhancing students' language abilities when learning Kazakh. The article analyzes the theoretical foundations of writing skill development, methods, and the role of modern teaching technologies. During the research, the scientific and theoretical basis of effective methods for developing writing skills is identified, along with their practical application. The authors, by analyzing the research of foreign and Kazakh scholars, prove the significance of modern teaching technologies in forming writing skills in Kazakh. The article provides examples of the effectiveness of interactive teaching methods, web quests, the use of social networks, and project-based technologies. The results of the study are complemented by recommendations aimed at improving the methodology of teaching the Kazakh language.

The article scientifically substantiates the methods of teaching writing skills and analyzes their effectiveness. Writing skills include the ability of learners to systematically express their thoughts, correctly use language structures, and establish logical connections. The effectiveness and practical application of communicative, cognitive, constructive, and procedural methods are supported by examples. Additionally, the role of information and communication technologies in writing skill development is considered.

The article discusses the issue of using modern teaching technologies in teaching Kazakh to students who speak other languages from a scientific-practical perspective. The effectiveness of information and communication technologies, interactive teaching methods, online platforms, and digital tools for developing writing skills is explored. Practical examples are provided to demonstrate how these technologies influence the improvement of students' writing abilities.

The article also examines the experience of developing writing skills in Kazakh among students, with the results analyzed from a scientific standpoint. It presents the methods used in the teaching process, types of exercises, and task examples. Furthermore, the article addresses the challenges encountered in developing writing skills in Kazakh and proposes solutions to these issues.

Keywords: Kazakh language, writing skills, other language students, teaching methods, information and communication technologies, interactive learning

References

1. Vygotski L.S. *Мышление и речь*. – М.: Лабиринт, 1934. – 352 с.
2. Däuletbekova J.T. Jahandanu jäne bilim: qazaq tılın oqytudyñ jaña bağyttary // Abai atyndağy QazĖPU habarşysy. Filologia ġylymdary seriesy. – 2016. – №1 (55). – B. 20-23. URL: https://www.kaznpu.kz/docs/vestnik/filologicheskie_nauki/1.2016.pdf
3. Chjan Vei, Vesnina L.E. Onlain-obuchenie prakticheskoi gramatike ruskogo iazyka v vuze Kitaia v usloviyah epidemii. // Nauchnaia elektronnaia biblioteka «KiberLeninka» 2020. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/onlayn-obuchenie-prakticheskoy-grammatike-russkogo-yazyka-v-vuze-kitaya-v-usloviyah-epidemii>.
4. Kim M.N. Pölvzatelski kontent: problemy janroobrazovania // Upravlencheskoe konsültirovanie. Teks nauchnoi stati po spesiälnosti «SMİ (media) i masovye komunikasii»// Nauchnaia elektronnaia biblioteka «KiberLeninka». №37. – S. 70-79. URL: https://www.acjournal.ru/jour/article/view/1665?locale=ru_RU.
5. E.V. Nechitailova. Veb-kvesty kak metodika obuchenia na osnove İnternet-resursov. // Problemy sovremennogo obrazovania. 2012. – № 2. – 147 s.

6. Savina A.K. Konstruktivizm v obrazovanii: ot tradisionalizma do mnogostoronnego obrazovania // Tekst nauchnoi statii po spetsialnosti «Nauki ob obrazovanii». URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/kategoriya-razvitiie-lichnosti-v-mezhdistsiplinarnyh-zarubezhnyh-issledovaniyah/viewer>.
7. Anderson J.R. Kognitivnaia psihologia. 5-e izdanie. – Piter: SPb, 2002. – 496 s
8. Kanarş G.İ. Spravedlivost v sisteme vysshego obrazovania v Rosii i na Zapade: analiz sovremennykh tendentsii. 2018. URL: <http://www.zpu-journal.ru/gumtech/education/articles/2007/Kanarsh/>.
9. Temir, A., & Bukabaev, B. Jobalau tehnologiasy arqyly studentterdiñ jazylym qūziretin damytudyñ tiimdiligi. Scientific Collection «InterConf», (146), 2023. – B. 120–126. URL: <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/2659>.
10. Asanova Ū.O. Qazaq tılın oqytu мәseleleri jäne zamanauı pedagogikalıq tehnologıalar. URL: <https://rep.enu.kz/bitstream/handle/enu/2380/Merged-20230609-105106.pdf?sequence=1>.
11. Polat E.S., Buharkina M.İ., Moiseeva M.V., Petrov A.E. Novye pedagogicheskie i informatsionnye tehnologii v sisteme obrazovania: Ucheb. Posobie dlä stud. ped. vuzov i sistemy povyš. kvalif. ped. kadrov / Pod red. E.S. Polat. – M.: Akademia, 2002. – 272 s.

Авторлар туралы мәлімет:

Жумадилова Мейрамгуль Нурмагамбетовна – филология ғылымдарының кандидаты, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің доценті, Астана, Қазақстан.

Жумадилова Мейрамгуль Нурмагамбетовна – кандидат филологических наук, доцент Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан.

Zhumadilova Meiramgul Nurmagambetovna – Candidate of philological Sciences, Associate Professor of L.N. Gumilyov Eurasian National University L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan.

Беркенова Рабиға Ағабекқызы – филология ғылымдарының кандидаты, Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз университетінің доценті, Тараз, Қазақстан.

Беркенова Рабиға Ағабековна – кандидат филологических наук, доцент Международного Таразского университета имени Ш. Муртазы, Тараз, Казахстан.

Berkenova Rabiga Agabekovna – candidate of philological Sciences, Associate Professor of the International Taraz University named after Sh. Murtaza, Taraz, Kazakhstan.

Техникалық редакторлар: **М. Аманғазықызы, А.Т. Жұмсақбаев**

Компьютерде беттеген: **Ж.Қ. Оспан**

Еуразия гуманитарлық институтының ХАБАРШЫСЫ. 2025. – 2.
– Астана: А.Қ. Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты.
– 184 б.

Жарияланған материалдар автордың көзқарасын білдіреді, олар журналдың редакциялық алқасының пікірімен сәйкес келмеуі мүмкін. Жарияланымдардағы деректер мен мәліметтердің дұрыстығына автор жауап береді.